

**فضیلت اجتماع
برای تلاوت قرآن و ذکر**

**تهیه و تنظیم:
سید مسلم تفتدار**

**مدرسه امیریه
جزیره قشم - گیاهدان**

فضیلت اجتماع برای تلاوت قرآن و ذکر

تهیه و تنظیم:
سید مسلم تفتدار

مدرسه امیریه
بزیره قشتم - گیاهدان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَى نَبِيِّنَا
مُحَمَّدٍ أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ
أَجْمَعِينَ.

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ، وَكَانَ أَجْوَدَ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ
يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ، وَكَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ
الْقُرْآنَ»^۱

رسول الله صلى الله عليه وسلم سخاوتمندترین مردم بودند.
و در ماه مبارک رمضان، زمانی که با جبریل علیه السلام
ملاقات می نمودند سخاوتمندی ایشان به اوج خود می رسید.

---

^۱. بخاری ۶

جبریل علیه السلام هر شب در ماه مبارک رمضان با رسول الله صلی الله علیه وسلم ملاقات می کرد و با ایشان قران را مدرسه می نمود.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ، يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ، وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ، إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَعَشِيَّتُهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتُهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ!^۱

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:
و گروهی در خانه‌ای از خانه‌های خدا جمع نمی شوند و قران را تلاوت نمی کنند و آن را میان خود مدرسه نمی کنند مگر که بر ایشان سکینه و آرامش نازل می شود و رحمت ایشان را فرامی گیرد و فرشتگان ایشان را در برمی گیرند و

---

۱. مسلم ۲۶۹۹

الله عزوجل ایشان را در میان کسانی که نزد او هستند یاد می‌کند.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: خَرَجَ مُعَاوِيَةُ عَلَى حَلْقَةٍ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ: مَا أَجَلَسَكُمْ؟ قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ اللَّهَ، قَالَ اللَّهُ مَا أَجَلَسَكُمْ إِلَّا ذَاكَ؟ قَالُوا: وَاللَّهِ مَا أَجَلَسْنَا إِلَّا ذَاكَ.

معاویه رضی‌الله‌عنه در مسجد بر حلقه‌ای خارج شد و گفت: چه چیزی شما را نشانده است؟

گفتند: نشستیم که الله عزوجل را یاد کنیم.

گفت: شما را به خدا قسم می‌دهم که فقط همین شما را

نشانده است؟

گفتند: قسم به خدا که ما را نشانده مگر همان [که

گفتیم].

قَالَ: أَمَا إِنِّي لَمَ أَسْتَحْلِفُكُمْ تُهْمَةً لَكُمْ، وَمَا كَانَ أَحَدٌ
بِمَنْزِلَتِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقَلَّ عَنْهُ حَدِيثًا
مِيَّ.

گفت: آگاه باشید که من از جهت تهمت زدن به شما،
شما را سوگند ندادم. و همانند من کسی نیست که به منزلت
من نزد رسول الله صلی الله علیه و سلم باشد و از من کمتر
حدیث روایت کند.

وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَى حَلْقَةٍ
مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: «مَا أَجَلَسَكُمْ؟» قَالُوا: جَلَسْنَا نَذْكُرُ
اللَّهَ وَنُحَمِّدُهُ عَلَى مَا هَدَانَا لِلْإِسْلَامِ، وَمَنْ بِهِ عَلَيْنَا.

و همانا رسول الله صلی الله علیه و سلم بر حلقه‌ای از
یارانش خارج شد و فرمود: چه چیزی شما را نشانده است؟
گفتند: نشستیم که ذکر و یاد خدا کنیم بر اینکه ما را به
اسلام هدایت نمود و بوسیله‌ی اسلام بر ما منت نهاد.

قَالَ: «اللَّهُ مَا أَجْلَسَكُمْ إِلَّا ذَاكَ؟» قَالُوا: وَاللَّهِ مَا
أَجْلَسْنَا إِلَّا ذَاكَ، قَالَ: «أَمَا إِنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تَهْمَةً لَكُمْ،
وَلَكِنَّهُ أَتَانِي جِبْرِيلُ فَأَخْبَرَنِي، أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبَاهِي بِكُمْ
الْمَلَائِكَةَ»^۱.

فرمود: شما را به خدا قسم می‌دهم که فقط همین شما
را نشانده است؟

گفتند: قسم به خدا که ما را نشانده مگر همان [که
گفتیم].

فرمود: آگاه باشید که من از جهت تهمت زدن به شما،
شما را سوگند ندادم ولی جبریل نزد آمد و مرا خبر داد که
الله عزوجل نزد فرشتگان به شما مباحات و افتخار می‌کند.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

---

^۱. مسلم ۲۷۰۱

إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مَلَائِكَةً سَيَّارَةً، فَضُلًّا يَتَّبِعُونَ
مَجَالِسَ الذِّكْرِ، فَإِذَا وَجَدُوا مَجْلِسًا فِيهِ ذِكْرٌ قَعَدُوا مَعَهُمْ،
وَحَفَّ بَعْضُهُمْ بَعْضًا بِأَجْنِحَتِهِمْ، حَتَّى يَمْلَأُوا مَا بَيْنَهُمْ وَيَبْنِ
السَّمَاءِ الدُّنْيَا.

رسول الله صلى الله عليه وسلم می فرماید:

بی گمان برای خداوند متعال فرشتگان سیارِ بزرگوارى
وجود دارد که مجالس ذکر را جستجو می کنند. هرگاه
مجلسی را یافتند که در آن ذکر خدا وجود دارد همراه آنان
می نشینند و با بال هایشان برخی از آنان برخی دیگر را حلقه
می زنند تا اینکه بین آنان و بین آسمان دنیا پُر می کنند.

فَإِذَا تَفَرَّقُوا عَرَجُوا وَصَعِدُوا إِلَى السَّمَاءِ، قَالَ: فَيَسْأَلُهُمُ
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ: مِنْ أَيْنَ جِئْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: جِئْنَا
مِنْ عِنْدِ عِبَادِكَ فِي الْأَرْضِ.

هرگاه [ذکر گویندگان] متفرق شدند [فرشتگان] به
آسمان عروج می‌کنند.

الله عزوجل از آنان می‌پرسد در حالی که از آنان به ذکر
گویندگان آگاه‌تر است: از کجا آمده‌اید؟

می‌گویند: ما از نزد برخی از بندگانت در زمین آمده‌ایم.

يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ وَيُهَلِّلُونَكَ وَيُحَمِّدُونَكَ
وَيَسْأَلُونَكَ، قَالَ: وَمَاذَا يَسْأَلُونِي؟ قَالُوا: يَسْأَلُونَكَ جَنَّتِكَ، قَالَ:
وَهَلْ رَأَوْا جَنَّتِي؟ قَالُوا: لَا، أَيُّ رَبِّ قَالَ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْا
جَنَّتِي؟

آنان تو را به پاکی یاد می‌کردند و تو را به بزرگی یاد
می‌کردند و تو را به یکتایی یاد می‌کردند و تو را می‌ستودند
و از تو طلب می‌کردند.

الله عزوجل می‌فرماید: از من چه درخواستی داشتند؟
فرشتگان می‌گویند: آنان از تو بهشت طلب می‌کردند.

الله عزوجل می فرماید: آیا آنان بهشت را دیده اند؟
می گویند: پروردگارا، نه.
الله عزوجل می فرماید: پس اگر بهشت را ببینند چگونه
خواهند بود!!

قَالُوا: وَيَسْتَجِيرُونَكَ، قَالَ: وَمِمَّ يَسْتَجِيرُونِي؟ قَالُوا: مِنْ
تَارِكٍ يَا رَبِّ، قَالَ: وَهَلْ رَأَوْا نَارِي؟ قَالُوا: لَا، قَالَ: فَكَيْفَ لَوْ
رَأَوْا نَارِي؟

فرشتگان می گویند: و به تو پناه می جستند.
الله عزوجل می فرماید: از چه چیزی به من پناه
می جستند؟

می گویند: پروردگارا، از دوزخات.
الله عزوجل می فرماید: آیا دوزخ را دیده اند؟
می گویند: نه.

الله عزوجل می فرماید: پس اگر دوزخ را ببینند چگونه
خواهند بود!!

قَالُوا: وَيَسْتَغْفِرُونَكَ، قَالَ: فَيَقُولُ: قَدْ عَفَرْتُ لَهُمْ
فَأَعْطَيْتُهُمْ مَا سَأَلُوا، وَأَجْرُهُمْ مِمَّا اسْتَجَارُوا.

فرشتگان می‌گویند: و آمرزشت را می‌طلبیدند.
الله عزوجل می‌فرماید: ایشان را آمرزیدم و آنچه
درخواست می‌کردند به آنان بخشیدم و آنچه از آن پناه
می‌بردند ایشان را پناه دادم.

قَالَ: فَيَقُولُونَ: رَبِّ فِيهِمْ فُلَانٌ عَبْدٌ خَطَاءٌ، إِنَّمَا مَرَّ
فَجَلَسَ مَعَهُمْ،

فرشتگان می‌گویند: پروردگارا! در میان ایشان بنده‌ی
گنهکاری است. [از آنجا] گذر می‌کرد که ناگهان همراه
ایشان نشست.

قَالَ: فَيَقُولُ: وَلَهُ عَفَرْتُ هُمُ الْقَوْمُ لَا يَشْفَى بِهِمْ
جَلِيسُهُمْ^۱

---

۱. مسلم ۲۶۸۹

الله عزوجل می‌فرماید: او را نیز آمرزیدم. ایشان گروهی‌اند که همنشین آنان هرگز بدبخت و بیچاره نمی‌شود.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا قَالُوا: وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ؟
قَالَ: جِلْقُ الذَّكْرِ^۱.

رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می‌فرماید:
هرگاه از گلزار بهشت گذر کردید پس از آن به خوبی استفاده کنید.

اصحاب گفتند: گلزار بهشت چیست؟
رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: حلقه‌های ذکر.
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ:

---

^۱. حسن، ترمذی ۳۵۱۰

قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اقْرَأْ عَلَيَّ» قُلْتُ: اقْرَأْ عَلَيْنِكَ وَعَلَيْكَ أَنْزَلَ؟ قَالَ: «فَإِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي»

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم به من فرمود: برایم قرآن بخوان. گفتم: برای شما قرآن بخوانم در حالی که قرآن بر شما نازل شده است؟

فرمود: همانا دوست دارم که قرآن را از دیگری بشنوم.

فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ سُورَةَ النَّسَاءِ، حَتَّى بَلَغْتُ: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ [النساء: ۴۱] قَالَ: «أَمْسِكْ» فَإِذَا عَيْنَا تَذَرِفَانِ^۱

پس سوره‌ی نساء را برای ایشان خواندم تا اینکه رسیدم: چگونه خواهد بود بدان گاه که از هر ملتی گواهی [از

---

۱. بخاری ۴۵۸۳

پیغمبران برای شهادت بر قوم خود [بیاوریم و تو را] نیز
بعنوان [شاهدی بر اینان بیاوریم.
رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: دست نگه دار.
ناگهان دیدم که از دیدگان ایشان اشک سرازیر می شود.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
لَأَنْ أَقْعُدَ مَعَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى مِنْ صَلَاةِ
الْعَدَاةِ، حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ، مِنْ أَنْ أُعْتِقَ أَرْبَعَةَ
مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَلَا أَنْ أَقْعُدَ مَعَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ مِنْ
صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَيَّ، أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ
أَرْبَعَةَ^۱.

رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرماید:

---

^۱ . حسن، ابوداود ۳۶۶۷

از نماز صبح تا وقتی خورشید طلوع کند همراه گروهی بنشینم که ذکر و یاد خداوند می‌گویند، نزد من محبوب‌تر است از آن که چهار برده از فرزندان اسماعیل را آزاد کنم. و اگر از نماز عصر تا اینکه خورشید غروب کند همراه گروهی بنشینم که ذکر و یاد خداوند می‌گویند، نزد من محبوب‌تر است از آن که چهار برده از فرزندان اسماعیل را آزاد کنم.

عَنْ هَارُونَ بْنِ عَنَتْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ: أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «ذِكْرُ اللَّهِ، وَمَا جَلَسَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ يَتَعَاطُونَ فِيهِ كِتَابَ اللَّهِ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَيَتَدَارَسُونَهُ، إِلَّا أَظَلَّتْهُمْ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْنِحَتِهَا، وَكَانُوا أَضْيَافَ اللَّهِ مَا دَامُوا فِيهِ حَتَّى يُفِيضُوا فِي حَدِيثِ غَيْرِهِ»^۱

---

^۱ . إسناده صحيح، مصنف بن أبي شيبة ۳۰۳۰۸

هارون بن عنتره از پدرش روایت می‌کند که گفت: از ابن عباس پرسیدم: کدامین عمل بهتر است؟ گفت: ذکر خداوند، و گروهی در خانه‌ای نمی‌نشینند که قرآن، کتاب الله را بین خود بدست گیرند و آن را مدرسه کنند مگر فرشتگان با بال‌هایشان بر آنان سایه می‌افکنند و تا وقتی که در آن خانه باشند میهمانان الله عزوجل می‌باشند تا اینکه در سخنی دیگر فرو روند.

وَصَلَّى اللهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.